

VIKTOR MILLER GAUSA

SON ADIMLAR

CDC Direktörü Tom Frieden çocuk felcinin yok edilmesi konusunda düşüncelerini açıklıyor – ve tabii geceleri uykusunu kaçıran olayları da

Tom Frieden biraz nefessiz kalmış durumda. Atlanta’da ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (CDC) binasının 12. katında bulunan ofisine merdivenleri çıkararak ulaşıyor. CDC Direktörü, “Harika bir merdivenimiz olduğu için onu kullanıyorum. Dışarıyı görebiliyorum ve merdivenlerde maillerime asansörden daha rahat bir şekilde bakıyorum” diyor. Merdivenleri kullanması aslında üstlendiği görevin prensiplerinden birini yansıtıyor: “Toplum sağlığının yumuşak karnı, en sağlıklı şeyi olağan değer olarak yapmaktır – bir diğer deyimle en kolay şeyi yapmak gibi.”

Frieden, New York şehrinde Amerikan tarihinin ilaca karşı dayanıklı olan en büyük verem (tüberküloz) salgınını durdurup, Hindistanda 3 milyondan fazla insanın hayatını kurtaran TB (tüberküloz) tedavi programını kurmaya yardım edip ve New York şehrinde yedi yılı aşkın bir süre sağlık komiseri olarak görev yaptıktan sonra 2009 yılında halen bulunduğu göreve geldi. New York’u Belediye reisi Micheal Bloomberg ile beraber çalışarak, Kaliforniya şehirlerinden sonra tüm restoran ve barlarda sigara içilmesinin yasak olduğu şehir konumuna getirdi. Tartışmalı politikaları nedeniyle bazı kesimler tarafından “nine” olarak adlandırılırken, bazıları da onu vizyoner biri olarak alkışladı.

ABD toplum sağlığı siteminin başındaki kişi olarak, Frieden Ebola’dan grip hastalığına kadar çeşitli konularla uğraşiyor. Ama Rotary ile, “Çocuk Felcine Son” girişimi sayesinde yolu keşitti. CDC, Rotary, UNICEF, Bill & Melinda Gates Vakfı ve Dünya Sağlık Örgütü, Küresel Çocuk Felcine Son Girişiminin çekirdek yapısını oluşturuyorlar. CDC, nezdindeki bilim adamlarına çocuk felci salgınını araştırma görevi veriyor, virüsün tanımlanmasını sağlıyor ve etkin olduğu coğrafi bölgeyi belirliyor. Frieden, “Rotary bu konuda onlarca yıldır fenomen sayılacak bir iş çıkardı ve şimdi hepimiz finalde ipi göğüslemeye ve bu hastalığı sonsuza dek yoketmeye hazırız” diyor.

Frieden, sayfadaki söyleşide editör Diana Schoberg ile çocuk felcine son girişimi ve toplum sağlığı için en iyi yatırım konusunu ele aldı.

THE ROTARIAN: Polio ABD’de 1979 yılından beri görülüyor. CDC neden hâla olayın içinde yer alıyor?

FRIEDEN: CDC çocuk felcini yoketmeyi ciddiye alıyor. Çocuk felcinin yayılmaya devam ettiği yerlerde ön saflardakilere destek oluyoruz. Ekiplerimizin müdahale ve desteği için olayın derinlemesine içindeyim. Bu kapsamda laboratuvar çalışması, topluma ulaşmak, reaksiyonun organize edilmesi, yerel doktorların ve müdahale ekiplerinin kapasistelerinin artırılması, vakaların takip edilerek müdahalemizle dünyada çocuk felcinin kalesi olan tüm noktalara erişmeye çalışıyoruz.

TR: Çocuk felcinin tamamen yokolması için 1.5 milyar dolar finansman gerekiyor. Neden bu kadar büyük bir rakam?

FRIEDEN: Maliyetin yüksek olmasının nedeni, çocuk felcinin herhangi bir yerde mevcut olmasının her ülkeye gelebileceği riskinin de olması ve tedbirlerin ona göre alınması gerektiğindedir. Çocuk felcinin yok edilmemesi her yılın maliyeti 800 milyon dardır. Aşı, gözlem ve sosyal mobilite gerekmektedir. Bütün bunlar insan ve para gerektiriyor. Her yıl 400 milyon çocuğun aşılınması gerekiyor ve 70’e yakın ülkede sadece gözlemlerin devam etmesi değil, çocuk felcinin yaygınlaştığı sürece tüm vakaların tespit edilmesi gözlemin daha da yoğunlaşmasını gerektiriyor.

TR: ABD hükümeti yıllar içinde çocuk felcini sonlandırmak için 2.9 milyar dolar harcadı. Çocuk Felci son bulduğunda bu kaynakların boşa harcanmamış olması için ne yapacaksınız?

FRIEDEN: Bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Yoketme, herkes ve her zaman olduğu için eşitlik ve sürdürülebilirliğin ulaşması gereken noktadır. Bu arada çocuk felcini yoketmek için kullandığımız sistemlerin başka girişimlerde de, özellikle çocukların hayatını kurtaracak çalışmaların güçlendirilmesinde kullanılmasını arzuluyoruz. Aşı ile önlenebilecek olan kızamık gibi hastalıklarla dünyanın başka yerlerinde oraya çıkan salgınlarla mücadeleyle devam ediyoruz. Bu salgınları kaynaklarında durdurabilirsek, orada birçok hayatı kurtarıırken, burada da çok para ve efor tasarrufu yapmış olacağız.

TR: Çocuk felcini yoketmek için ülkelerde kurulmuş olan sistemlerin adaptasyonu için hükümetlerle nasıl çalışıyorsunuz?

FRIEDEN: Programları sürdürülebilir yapmanın bir yöntemi çalışanları eğitmektir. Eğittimiz insanlar kendi ülkelerinde kalmayı tercih ediyor ve kariyerlerini ülkelerinde oluşturup inşa ediyorlar. Bu insanların yeteneklerini arttırarak, ülkelerinin toplum sağlığı istikrarı ve gelişmesine katkıda bulunuyoruz. Ayrıca başarı da başarıyı getiriyor. Bir ülke çocuk felcini yendiği takdirde, kendisine olan güveni artırıyor ve aşılama ve çocukların hayatta kalmaları

için yatırım yaptıkları takdirde, hayatları kurtarmada gerçekten farklılık yarattıklarını görebiliyorlar.

TR: Önümüzdeki yıllarda bu çalışmalarını desteklemek için Rotary üyelerinin yapmaları gereken en önemli şeyler nedir?

FRIEDEN: İlk olarak çocuk felci konusundaki baskıyı azaltmamalı. Rotary dünyanın her tarafındaki insanları çocuk felcinin yok edilmesinin ne kadar önemli olduğu ve bu çalışmalarını nasıl desteklediği konusunda bilgilendirdi. Rotaryenlerin global çocuk felci yok edilmesi çalışmalarına olan katkıları çok kritik oldu. Çocuk felci yok edildiğinde, bu çalışmalardan öğrendiklerimizi yeni bir toplum sağlığı zaferi için nasıl kullanacağımızı planlamalıyız. Çocuk felcini yoketmek için kullandığımız yöntemlerin diğer önemli toplum sağlığı sorunlarında da kullanabileceğinden emin olmalıyız.

TR: Çocuk felcine son ile ilgili yaptığımız çalışmalar, diğer toplum sağlığı konularına yardımcı örnek olabilir mi?

FRIEDEN: Evet, laboratuvar verilerinin kullanılması, gözlem sistemleri, acil operasyon merkezleri, acil müdahale ekipleri ve sosyal mobilizasyon gibi önemli dersler var. Bütün bu uygulamalar çocuk felcine son girişimi ile şekillendi ve diğer alanlar için de geçerli durumdadır.

Örneğin Nijerya’da “çocuk felcine son” için çalışan ekip, Lagos’ta Ebola krizi çıktığında ona dur diyebilen aynı ekip idi. Acil operasyon merkezinde görev yaptılar, Ebolalı hastalarla direkt temasta bulunmuş olanların tanımlanması ve izlerinin sürülmesi ve Lagos’ta oluşan Ebola kümelenmesinin önüne geçerek hastalığın salgın şeklinde Nijerya ve Afrika’ya yayılması bu ekip tarafından önlendi.

TR: Bir başka konuda, antibiyotiklere karşı olan direncin bugün için en ciddi bulaşıcı hastalık olduğunu söylediniz. Neden?

FRIEDEN: Post antibiyotik diyebileceğimiz bir dönemle karşı karşıyayız. Etkif antibiyotik tedavisini kaybetmemiz, rutin bulaşıcı hastalıkları önleme ve savaşma imkanımızı sadece felce uğratmakla kalmayıp, başka bir çok bulaşıcı hastalıkların yarattığı komplikasyonların tedavisini de zorlaştırabilir. Modern tıptaki son zamanlarda görülen gelişmeler çerçevesinde, eklem değiştirme, organ nakli, kanser terapisi ve diyabet, astım ve romatizmal artirit gibi kronik hastalıkların tedavileri, antibiyotikler kullanarak enfeksiyonlarla mücadele edilerek sağlanıyor. Bu imkan kaybolursa, insanlara güvenle yaşam kurtarıcı ve yaşam şartlarını iyileştirici imkanlar sunma olanağımız da onunla beraber kaybolacaktır.

TR: CDC yeni antibiyotikleri devreye sokmak için çalışıyor mu?

FRIEDEN: Yeni antibiyotik harika olur. CDC'de biz dayanıklı organizmalar kütüphanesi geliştiriyoruz. İlaç firmaları da bu organizmalara karşı savaşan antibiyotikler geliştirebiliyorlar. Ama biz kendimizi bu problemin dışına itecek durumda değiliz. Elimizdeki antibiyotikleri korumamız lazım. Bunun anlamı, hepimizin, hastanelerden doktorlara ve aileleri kadar antibiyotikleri doğru kullanmak demektir - sadece ihtiyaç duyduğumuz zaman ve reçete ile yazıldığında ve doktor tavsiyesine uygun olarak.

TR: 50 yaşında bir Amerikalının kanser veya diabetten ölme şansı herhalde Ebola veya Zika'dan ölme şansından daha fazladır. Elinizdeki kısıtlı fonların önceiklerini nasıl ayırıyorsunuz?

FRIEDEN: Sorular soruyorum. En fazla hayatı nerede kurtarabiliriz? CDC'nin özgün rolü nedir? Kongrenin bizi desteklemesi için ne şansımız var? Öncelikleri belirlememizin kuralı çok basit: 24/7 çalışarak yaşamları korumaya çalışıyoruz ve bunu nasıl yapabileceğimizi bulduğumuzda kendi bütçe ve kapasitemiz çerçevesinde en büyük farklılığı yaratabiliriz..

TR: Toplum sağlığı konusunda paranın karşılığını en çok ne veriyor?

FRIEDEN: Toplum sağlığı ile ilgili uygun fiyatlı çok şey var. Aşılama için harcanan her bir dolar, direkt sağlık bakımında 3 dolar, ve toplumsal olarak 10 dolar tasarruf sağlıyor. Hastanelerden kaynaklanan enfeksiyonlara karşı çalışmalarımıza bakarsanız, enfeksiyonları önleme ve sağlık tesislerinde hastalar arasında bulaşımı azaltarak, antibiyotikleri gerekli ve uygun şekilde kullanarak, örneğin soğuk algınlığı, boğaz ağrısı ve bir çok sinüs enfeksiyonunda olduğu gibi, yılda binlerce hayat kurtarıyor ve milyarlarca dolar tasarruf sağlıyoruz.

Bulaşıcı olmayan hastalıklar ile ilgili çalışmalarımıza bakarsanız, kuvvetli etki yaratan reklam sloganlarıyla insanlara sigaranın sağlığa verdiği zararları anlatan "Sigara içmiş olanlara öneriler" kampanyasını incellerseniz, kurtarılan hayat başına harcanan 3.000 dolar, yapılan masaraflarda fayda/maliyet oranının ne kadar yüksek olduğunu görebilirsiniz. Toplum sağlığı harcamaları her şeye değer. Hayat kurtarır, parasal tasarruf sağlar ve Amerikalıların daha sağlıklı olmalarını sağlar.

TR: Bu gece sizi uyutmayacak bir şey var mı?

FRIEDEN: Toplum sağlığı açısından antibiyotiklere karşı direnç ve artan enfeksiyonlar dışında bizi en çok endişelendiren şey bir grip salgını olması. Grip gerçekten en büyük tehdit. Grip büyük sayıda hastalık ve ölümlerle sonuçlanan durum yaratabilir ve buna karşı halen istediğimiz ölçüde yeterince hazırlıklı değiliz. İstedığımız

aşılara sahip değiliz. Buna karşı virüs sürekli mütasyona uğramasının yanı sıra hayvanların dünyasında da potansiyel bir risk olarak yaşayabiliyor. Bu nedenle grip unutmamamız gereken en önemli hastalık.

TR: Çok da sıradan bir şey değil mi?

FRIEDEN: Etkili olmayan bir yılda bile grip ABD'de çok insanın ölümüne neden oluyor. Bazen problemin farkına bile varmıyoruz. Kardiyovasküler hastalık, kalp krizi ve inme ABD'de en çok ölüme medem olan hastalıklar. Ama bir çok kalp krizi ve inme bugün elimizdeki imkanlarla önlenabilir. Doktorunuz tavsiye ettiyse aspirin alın, kan basıncınızı kontrol edin, kolesterolünüze dikkat edin ve sigara içmeyi bırakın.

TR: Toplum sağlığından sorumlusunuz. Sağlıklı yaşam için kişisel reçeteniz nedir?

FRIEDEN: İlk olarak hoşlandığınız şeyleri yapın. Sevdiğiniz sağlıklı bir yiyecek bulursanız, kırmızı biber, tatlı patates veya ne olursa, daha fazla yiyin. Beğendiğiniz bir fiziki aktivite varsa, ister dans, ister yürüme, basketbol veya bisiklete binme, onu daha çok yapın. Zevklerinizi kısıtlamayın. Yaşamınızı daha eğlenceli yapın. Bu da hasta olmamak ve sağlığınıza koruyan davranışlarda bulunarak gerçekleşebilir. ■

Dünya Çocuk Felci Gününü KUTLAYIN

Rotary ve ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (CDC) çocuk felcine son hedefini ortak olarak paylaşıyor. Dünya Sağlık Örgütü, UNICEF ve Bill & Melinda Gates Vakfı, ulusal hükümetler ile tarihin en büyük küresel sağlık girişimini ve en başarılı kamu-özel ortaklığını oluşturduk. Amerika Birleşik Devletleri Çocuk Felcine Son için 2.9 milyar dolar katkıda bulundu ve bu konuya en fazla yatırım yapan ülke oldu.

24 Ekim'de Rotary ve CDC'nin Dünya Çocuk Felci günü için düzenledikleri aktivitede CDC Direktörü Tom Frieden çocuk felcine son konusundaki son durumu anlatacak.

Arkadaşlarınız ve kulüp üyeleri için endpolio.org sitesinde yayınlanacak bu sunumu seyretmek üzere bir organizasyon düzenleyin. Aktivitenize kaydettirin ve günü kutlamak için yeni fikirler arıyorsanız endpolio.org/worldpolioday linkini ziyaret edin.